

Garancije Anglije in Francije

Včeraj so Chamberlain v poslanski, Halifax v lordski in Daladier v francoski zbornici podali nove garancije za nedotakljivost balkanskih držav, v prvi vrsti Grčije in Romunije

LONDON, 14. aprila. Včeraj okoli 15. ure sta se skoraj istočasno sešla angleški in francoski parlament na zasedanje v skrajni sili. Ves razvoj dogodkov od Velike nedelje, ko sta se v Londonu in Parizu sešla vojna sveta ter stavila v pogon ogromni vojni mašineriji obeh imperijev, je bil kratek, a nagel in odločen. V štirih dneh sta oba imperija mobilizirala svoje bojne sile, zlasti pomorske in letalske. Značilno pa je, da o tem ni bila izgovorjena nobena beseda, le konferenca in diplomatske akcije so dokazovale, kaj se dogaja. Ko so bile bojne sile obeh imperijev in zaveznikov razvrščene, sta pa spregovorila v Londonu Chamberlain, oziroma lord Halifax in v Parizu Daladier. Morda je poslednji po svojem južnjaškem temperamentu svetu bolj zgovorno očrtal stvarni položaj, posebno usodno resnost situacije ter neomahljivo voljo zahodnih demokracij, da ustavita vsak nadaljnji napad, kakor njegov severnjaški kolega. Pomisliti je pa treba, da je moral prav Chamberlain, ki je smatral Monakovo za velik uspeh, sedaj dvakrat prevaran in s stisnjenimi zobmi, pestmi in srcom zbrati vso energijo, da polkusi z zadnjimi konci razpadajočega upanja krpiti propadajoči mir. Sebe ko je omenil z velikimi ukrepi podprto odločnost Anglije, da zavaruje tudi vzhodno Sredozemlje in Balkan, imenoma Grčijo in Romunijo, je izrazil pravega duha svoje vlade in javnega mnjenja. Nazadnje ste pa izzveneli obe včerajšnji izjavi v klic: Do sem in ne dalje!

Chamberlainova izjava

POJASNILA O ALBANIJ

LONDON, 14. aprila. Pred nabitjo politnim parlamentom in ob navzočnosti vseh diplomatskih zastopnikov je spregovoril včeraj ob 15. uri ministrski predsednik Chamberlain. Uvodoma je dejal, da hoče pojasniti svetovnemu javnemu mnjenju, ki so ga obsebe vredni dogodki v Albaniji navdali čez velikonocne razpiske s tako velikim nemirni, potek dogajanja. Informacije izvirajo iz dveh virov: italijanskega in albanskega. Med obema zija velika razlika. Dočim so po italijanski verziji poklicali patriotski Albanci Italijo samo na pomoč proti nasilju kralja Zoga I., je Albanija dne 8. t. m. po svojem londonskem poslaniku zaprosila Anglijo za pomoč proti vdoru italijanskih čet. Javno mnjenje vsega sveta je bilo zopet ogroženo do globin nad novim nasiljem, storjenim nad malim, nezaščitenim narodom. Zatrjevanju, da je bila Italija ogrožena, ne more pač nihče verjeti. Vsega obžalovanja vredno postopanje Italije se ne da niti pri najboljši volji vskladiti z jasnimi določili angleško-italijanskega sporazuma. Vsa akcija navaja svet le k še večjemu vznemirjenju in negotovosti, ker nasprotuje določilom statusa quo.

GARANCIE GRČIJI IN ROMUNIJI

Ko so prihajali prvi znaki o nameravanem početju, je bilo rimski vladni po angleškem veleposlaniku v vsi lastnostjo sporočeno, kako nedogledne posledice bi utegnila taka akcija povzročiti. Zlasti je bilo Rimu sporočeno, da je Jadran po mnenju angleške vlade nedvomno del Sredozemskega morja in da Italijanska vlada nikakor ne more pričakovati, da bi bila Anglija na Jadranu desinteresirana. Ko je pa Italija vdrila v Albanijo, je bila obveščena o najglobljem ogorčenju angleške vlade. Ker je videla angleška vlada v tem polkusu, da se s takimi nasilnimi dejanji nadaljuje, smatra za dolžnost, da izrazi svojo trdno odločnost, da prepreči vsako nasilje, zlasti v vzhodnem Sredozemlju in na Balkanu. Anglija ne dovoli, da bi se tu motil mir z oboroženo silo ali grožnjo. Zato izjavlja s tem v zvezi v imenu vlade Nj. Vel. kralja, da so bo Anglija smatrala obvezano, da prisiljati takoj z vsemi svojimi razpoložljivimi vojnimi silami na pomoč tako Grčiji kakor Romuniji, čim bi se vladi teh dveh držav smatrali direktno ali indirektno ogroženi in bi bili odločeni, braniti

svojo neodvisnost z oboroženo silo ter bi v ta namen zaprosili za tako pomoč. Enaka pomoč je pa v načrtu tudi za vlade drugih držav, zlasti za Turčijo. Enako zagotovilo je dala tudi francoska vlada. Napor, da se doseže podobno sodelovanje tudi z drugimi ogroženimi državami, se zato nadaljuje.

ANGLEŠKO-ITALIJANSKO RAZMERJE

Nato je prešel Chamberlain znova na angleško-italijanski sporazum in medsebojne odnose. Kljub vsemu razočaranju nad korakom Italije, ki spravlja v dvom vse prejšnje obljube italijanske vlade, je treba še dalje poudariti potrebo po dobrih odnosih med Anglijo in Italijo, ki pa mora s svoje strani pravično dokazati, da ima tudi ona takšne želje. Z ozirom na italijanska zadržila, da korak bojnih sil ne pomeni spremembe neodvisnega položaja Albanije, ki jih dogodki najjasneje demantirajo, si je treba zastaviti vprašanje, kako se ta italijanski korak sklada z določili angleško-italijanskega sporazuma z dne 16. aprila 1938. Ves svet ve, da italijanski korak v Albaniji ne služi obratni miru in varnosti, ampak le še bolj

poostruje mednarodno napetost in nezadovoljstvo, kljub temu pa menl, da ne bi bilo oportuno, da bi se omenjeni sporazum že sedaj odpovedal.

VPRAŠANJE KRFA IN ŠPANIJE

Brez ozira na to, kako se bodo dogodki dalje razvijali, ni mogoče najti skladnosti med sporazumom in tem, kar se je zgodilo v Albaniji. Po tem dogodku je po vsem svetu zavladala vznemirjenost. O podrobnostih ne mara govoriti, pove le v informacijo, da je italijanski odpravnik poslov v Londonu izjavil lordu Halifaxu, da sta Grčija in Jugoslavija ohranili hladnokrvnost in vlada v obeh državah red in mir. Halifax je pa sporočil, da Anglija ne misli zasedi otoka Krfa, da pa bo nastal zelo resen položaj, ako bi ga skušala zavzeti Italija. Pozneje je dobila vlada informacije, da se Italija res bavi s tako mislijo in je na ponovno intervencijo dobila novo zagotovilo, da Italija tega ne bo storila. Nato se je bavil Chamberlain z Mussolinievimi obljubami, da bodo Italijanske čete zapustile Španijo po paradi v Madridu in izrazil upanje, da se bo to tudi res zgodilo. Potem je izjavil, da obstajajo tesni stiki z Rusijo in izrazil voljo, da hoče Anglija braniti ne samo sebe, ampak tudi druge in da ostane pripravljenost še dalje v veljavi.

Enako izjavo je podal v lordski zbornici zunanji minister Halifax.

DEBATA PO GOVORU

Po Chamberlainovi izjavi se je razvila debata. Prvi je govoril major Attlee, potem Sinclair in Churchill. Vsi trije so zahtevali tesnejšo pritegnitev Rusije, ker šele njena ogromna moč bo dala angleškim garancijam popoln poudarek. Dalje so izrazili razočaranje nad angleško-italijanskim sporazumom. Sinclair je ostro kritiziral Chamberlainovo politiko, ker je po njegovi krivdi Anglija podobna gospodarju, ki zaklepa hlev, ko so bili konji že ukradeni. Zahteval je ustanovitve ministrstva za municijo, ki naj ga prevzame Churchill. Eden pa naj postane zunanji minister. Churchill je zahteval uvedbo vojnne dolžnosti. Eden je pa zahteval večjo energičnost. V istem smislu so govorili drugi govorniki.

Daladierjeva izjava

TRDNA ODLOČNOST FRANCIJE

PARIZ, 14. aprila. Na izredni seji francoskega parlamenta je spregovoril včeraj popoldne francoski ministrski predsednik Daladier. Uvodoma se je skliceval na svoj zadnji govor po radiu, nato pa je dejal, da so vse drže v alarmnem stanju. Francija je sile ko prej trdno odločena, ohraniti mir, toda mir v svobodi. V tem smislu so bili storjeni tudi vsi obrambni ukrepi, zlasti vojaški, da se zavaruje svo buda Francije in vseh narodov, ki so jo tudi pripravljeno braniti. Meje Francije in njene kolonialne posesti so že sedaj trdno zavarovane proti vsakemu napadu. Francozi izvršujejo vsi odločno svojo dolžnost in se zato v imenu vlade zahvaljuje vsem, ki so bili poklicani pod orožje, kakor tudi vsem, ki kot delavci izvršujejo svojo dolžnost po tovarnah ter nazadnje vsemu narodu.

GARANCIE ZAVEZNIKOM

Francija gleda zato mirno in samozavestno v bodočnost. Toda poleg vojaških so potrebni tudi diplomatski ukrepi. Francija je stalno v stikih z vladami Anglije,

Amerike, Rusije, Poljske in Balkanske zveze. Namen te aktivnosti je organizirati sodelovanje med temi narodi, da se skupno postavijo v bran za svoje življenjske interese. Že sedaj po more v zvezi z Anglijo podati obvezno izjavo, da je treba preprečiti vsako spremembo sedanjega stanja na Sredozemlju in Balkanu, ki bi se hotela izvršiti s silo ali grožnjo. Francoska vlada je dala zlasti Grčiji in Romuniji posebno zagotovilo, da jima bo takoj prisloščila z vsemi svojimi silami na pomoč, ako bi bili prisiljeni braniti se pred nasiljem. S Poljsko pa ima Francija že od prej tako pogodbo. Francija bo zvesta svojim načelom in obljubam izvršila svojo dolžnost in se jim nikoli ne bo odtegnila.

VDAJA VSTASEV V SIRIJI

DAMASK, 14. aprila. Vodja arabskih vstajev se je z ozirom na spreminjajočo arabsko stališče nasproti Angliji in Franciji zaradi zaščite Albanije predal francoskim oblastem s 16 sejki.

Zapiski

Joseph Lyons

Pretekli teden je umrl čisto nepričakovano od kapi zadet avstralski ministrski predsednik Joseph Lyons. Z njim je izgubil dominion Avstralijski prav v sedanjih

resnih dneh pomembno in odločno osebnost svojega političnega življenja, ki jo bo težko pogrešati. Pokojnik je bil rojen 15. septembra l. 1879.; bil je prvotno učitelj, oženjen je in zapustil 5 sinov ter 6 hčera. Tasmanski poslanec je bil od l. 1909. do 1929., ko je bil izvoljen v osrednjo avstralski parlament. Že v tasmanski pokrajinski vladi je bil večkrat minister in ministrski predsednik, nato pa ponovno minister osrednje avstralske vlade od l. 1932. neprekinjeno ministrski predsednik. L. 1931. je ustanovil Lyons avstralsko zedinjeno stranko ter bil to in prihodnje leto sploh voditelj celokupne opozicije. Pod njegovim vodstvom je opozicija tudi zmagnala in dobila l. 1932. v svoje roke osrednjo vladno. Kot ministrski predsednik je predstavljaval Avstralijsko tudi pri kronanji v Londonu. Njegova zasluga je bila v prvi vrsti, da se je Avstralijska odlično reorganizirala in predstavljala sedaj močno postojanko velikobritanskega imperija.

Novo razpoloženje Angležev

Za novo razpoloženje angleške javnosti je značilno, da zadnje dneve, ko so nekatere države oklevale, da bi se pridružile angleškemu načrtu, javno mnjenje ni upadalo njih, temveč vladno, češ da se je premalo potrudila, približati se težnjam evropskih držav. Kdor pozna angleško javnost, mora razumeti, kako velikega pomena je dejstvo, da se je sam canterburški nadškof zavzel za priateljsko sodelovanje s sovjetsko Rusijo.

Kako se naj reši Evropa?

Po Monakovu so bili Čehi razoroženi, nesposobni, da se branijo. Bilo je samo vračanje časa, kdaj jim bodo ugrabili zadnje sledove svobode, pravi lord Cecil, predsednik svetovnega združenja za mir. Vprašanje je zdaj, kdo bo se na vrsti? Le odločen odpor mirobilnih velešil, da se vzpostavi koristna mednarodna kontrola po Zvezi narodov, more rešiti Evropo od uničenja po mednarodni anarhiji. Če se Francija, Anglija in Rusija izjasnijo v tem smislu, ne bo manjkalo drugih, ki jim bodo sledili in pomagali. Toda oni morajo delati, hitro delati.

Nemčija in vatikanska politika

Treba je le opozoriti na prisotnost bivših političnih šefov nemškega katoliškega centra v Vatikanu in takoj lahko uganemo vir protinemske agitacije katoliških krogov. Takšna idioška agitacija lahko nastane samo v ozračju Vatikana, kjer ne predstavljajo emigranti nikake vrednosti, pa jih smatrajo za polnopravne predstavnike velikih narodov. Prirodno isti slučaj je s politiko Roosevelta, ki ga inspirira znani hujščak, kardinal Msendelein, piše »Völkischer Beobachter«.

Japonci in evropska napetost

Japonski nacionalistični listi opozarjajo vlado, naj ne sklepa nobenih pogodb z Veliko Britanijo glede politike na Daljnem vzhodu. »Japonska ne bi mogla dovoliti zblizanja Vel. Britanije z Rusijo, ker bi to bilo neposredno naperjeno proti Japoncem in bi poživilo komunistično gibanje na Daljnem vzhodu.«

Maribor, 14. aprila.

V splošni mednarodni napetosti, ki vladajo še dalje časa v Evropi, se kopijo na Daljnem vzhodu dogodki, katerih posledice bo mogoče šele čez leta presoditi. Že zdaj pa vemo, da je po krvavih bojih na vzhodu in jugu Kitajske zadržana Japonska porušila ravnovesje na Daljnem vzhodu ter učinkovito posegla v področje evropskih in ameriških kolonialnih sil.

Po odkritju Amerike se je težišče pomorske dejavnosti selilo iz Sredozemlja na Atlantski ocean. Štiri stoletja kasneje stopa geopolitična važnost Atlantika v ozadje in po neslušenem odporu japonskega imperija postaja Tih ocean zmerom bolj vidno prizorišče zapletenih in najbolj bojišč. Velika Britanija, Zedinjene države, Japonska in Rusija so glavni protagonisti na obalah Tihega oceana, ofenzivno dinamično silo predstavljajo za enkrat le Japonske.

Z osvojenjem Mandžurije in vzhodnih kitajskih provinc si je Japonska zagotovila strateško važna oporišča krog in krog Rumenege morja. Po zasedbi južnokitajške obale, otokov Hainana in spratki je otoško cesarstvo postalo neposredno sosed francoske, angleške in nizozemske kolonialne posesti.

Dinamični sili Japoncev primanjkuje prostora na tleh otokih ožje domovine. Od tod tolikšna ofenzivnost vojaških strokovnjakov, ki jih japonski gospodarski svetniki na vso moč podpirajo. Zasedeno ozemlje potroši le malten del cenjenih japonskih proizvodov, ki jih dežela Samuraja v velikih množinah dostavlja na tržišča vseh celin sveta. Japonsko blago izriva izdelke evropskih držav celo v njihovih kolonijah na jugu Azije.

Druga sila, ki žene Japonce v svet, je populacijska in kolonizacijska nužnost. Silen porast prebivalstva otoškega cesarstva išče ventilov, prenaseljenosti zemlji je treba najti nov življenjski prostor za odvisne milijone ljudi. Japonci ne prenesajo mrzle sibirsk zime, japonski poljedelec ne more tekmovali s kitajskim kmetom Mandžurije, katerega življenjski standard je minimalen. Končno odklona Japonec naseljevanje med kitajskim življenjem, katerega asimilacijska žilavost je požrla že mnoga osvajača plemena v preteklosti.

Zasedanje Kitajske po Japonci je tedaj v glavnem gospodarsko političnega pomena. Rudno bogastvo Kitajske naj nadomesti pomanjkanje surovin v japonski industriji, izključitev zunanje političnih vplivov takoj za morja kakor iz Sibirije naj bi zavarovala hrbet japonskim osvajalnim načrtom na topli jug. Kajti brez dvoma je, da bo po končani vojni na Kitajskem Japonska usmerjala poglede na jug, na sončne otoke Nizozemske Indije, na Oceanijo in Avstralijo. S tem bi pa trčila ob življenjske interese Anglije, vesleše, ki je stala ob zibelni rumenega plemena in mu pomagala na noge.

Velika Britanija je največ pripomočnik, da se je Japonska v rekordnem času povzpela do imperija. Brez angleških instruktorjev, finančne in diplomatske pomoči bi Japonska tak uspešno ne oborožila armade, ne zgradila mornarice, ne premagala Rusije 1. 1904/05 in ne postala prva država Azije. Velika Britanija se stvarno tudi ni protivila zasedbi Mandžurije, čeprav to dejstvo še danes ni priznala. Anglija je hotela imeti močno Japonsko, da bi zaustavila rusko prodiranje v Azijo in postavila z njo protitež naraščajoči pomorski sili Zedinjenih držav v Tihem oceanu.

Dokler je Japonska vodila takšno vlogo, je bila Velika Britanija njen prirodni zaveznik. Toda Japonci so napredovali mnogo hitreje kakor so se nadejali Angličani. Ostala je močna Rusija, prevladal je ameriški pomorski vpliv in Angležem je neposlušni učenec zrastle v velika, ki pod geslom panazijske ideje podžiga kolonialne narode k mržnji do osvražene Evrope.

Anglija je bila primorana, zamenjati svojo tradicionalno politiko na Daljnem vzhodu. Že na washingtonski pomorski konferenci 1. 1921. se je postavila na stran Zedinjenih držav, staro zavezništvo z Japonsko je bilo pretrgano. Dvignili so se avstralski in novozelandski dominioni ter zmerom glasneje opozarjali na japonsko nevarnost. Japonski častniki so preblebeni v trgovce volnilni po otokih do Avstralije, Marijansko in Karolinsko otočje

Odmevi včerajšnjih garancijskih izjav

ZADOVOLJSTVO V ZAVEZNISKIH DRZAVAH, REZERVIRANOST V ITALIJI, ODLOČNA ODKLONITEV V NEMCIJI.

LONDON, 14. aprila. Komaj nekaj ur po Chamberlainovem in Daladierjevem govoru so že prihajale brzojavke o globokem vtisu, ki ga je dobil svet. Zvečer se je raznesla vest, da so v teku podobna pogajanja kakor z Grčijo in Romunijo tudi še s Turčijo.

BUKAREŠTA, 14. aprila. Romunija je sprejela včeraj garancijsko vest z nepopisnim navdušenjem. Časopisje se izraža z radni bližnjega obiska Gafencuja v Berlinu bolj rezervirano.

BRUSELJ, 14. aprila. Belgijska javnost je nestrno pričakovala izjav iz Londona in Pariza, ker je sama v zelo vznemirljivem stanju. Pričakovali so le garancijo Romunije. Ko so zvedeli tudi za garancijo Romunije, je zavladalo splošno zadoščenje. V obeh izjavah vidijo odločen: Stoj! totalitarnim državam.

PARIZ, 14. aprila. Chamberlainova in Daladierjeva garancijska izjava Romuniji in Grčiji stoji v ospredju zanimanja današnjega pariškega tiska. »L' Oeuvre« pravi, da niti sila niti grožnje s silo niso mogle preprečiti tega dejstva. Bilo je hoteno naldjuče, da sta istočasno Pariz in London izdala svarilo pred vsako spremembo statusa quo na Balkanu in v

vzhodnem Sredozemlju. Istočasno je oziroma vojaška zveza med Francijo in Poljsko. Prav tako je bil ključ vseh po sodelovanju z Rusijo. V drugem članku istega lista opisuje mme. Tabouis vtis včerajšnjih izjav v Berlinu. Sprva so uradno varovali strogo rezerviranost. Kmalu nato pa se je dvignil vihar ogorčenja, zlasti pa je nastalo presenečenje zaradi garancije Romunije. »Le Petit Parisien« podčrtuje dejstvo, da velja v nasprotju s prejšnjo poljsko-francosko zvezo, ki je bila namenjena za primer nemškega napada na Francijo, sedanja oživljena francosko-poljska vojaška zveza v vsakem primeru. Isti list poroča o vtisu včerajšnjih izjav v Beogradu. »L'Excelsior« naglašja, da sta Anglija in Francija storili vse vojaške ukrepe za primer, če bi bila reakcija na včerajšnje izjave drugačna, kakor le besedna. Ostali tisk podčrtuje dujevo garancijo, da bodo italijanske čete zapustile Španijo takoj po vkoraknjenju generala Franca v Madrid.

WASHINGTON, 14. aprila. V USA so sprejeli obe garancijski izjavi z velikim zadoščenjem. Zlasti ugaja odločenost obeh demokracij. Podčrtavajo skupni ideal, ki veže vse tri demokracije: mir

v svobodi.

BUDIMPEŠTA, 14. aprila. V uradnih krogih zatrjujejo, da zadnji izjavi Pariza in Londona nista razbitirili položaja, pa ga tudi ne poslalsali.

RIM, 14. aprila. Odmev včerajšnjih francoskih in angleških garancijskih izjav tu ni ugoden. Uradni krogi se za enkrat izogibljive vsakršni komentarjev.

BERLIN, 14. aprila. Včerajšnje izjave Chamberlaina in Daladiera o zagotovitvi pomoči Grčiji in Romuniji ocenjuje nemški tisk kot navaden bluf. »Deutsche Allgemeine Zeitung« piše, da so zahodne vesleše namesto zagotovljenega miru postavile novo fronto. Posebno naglašja poizkuse, ki gredo za tem, da se pritegne Rusija. »Völkischer Beobachter« je mnenja, da gre angleška politika po stopinjah versalleskega miru. Demokratske države naj vedo, da svet ne bo dopustil obnove takšne politike. »Berliner Lokalanzeiger« pravi, da sloni v primeru s politiko Anglije in Francije postopanje veseli osi na realnosti in se bodo tudi po tem ravnale. Nemčija in Italija bosta šli svojo pot ter se ne bosta pustili motiti. Za svet ne pomenita ti dve sili vojne nevarnosti, ker hočeta mirno uresničiti svoje aspiracije.

Romunski varnostni ukrepi

ROMUNSE ČETE SO ŠE VEDNO NA DI UTREBE — DEL ČET JE

BUKAREŠTA, 14. aprila. Pogajanja med Romunijo in Madžarsko se meritorno prav za prav še niso pričela in tudi napetost med obema državama še ni toliko popustila, da bi bilo mogoče ukiniti izredne odredbe, ki so bile izdane. Kakor znano, je na zbiranje madžarskih čet na transilvanski meji Romunije odgovorila bukareštanska vlada z delno mobilizacijo rezervistov in odposliljativjo svojih čet na madžarsko mejo. Te čete so na meji še vedno in izdani so bili zadnje dni še novi vojaški ukrepi. Opaža se tudi, da se grade vzdolž madžarske meje utrdbe.

MADŽARSKI MEJI, KJER GRADE TU PA ZBRAN NA JUŽNI MEJI

Razvrstitev čet in dela si je ogledal pretekli teden tudi kralj Karol. Del romunskih čet je pa zbran tudi v južni Romuniji, posebno ob Dravi in v Dobruži.

BUKAREŠTA, 14. aprila. Vrhovno poveljstvo romunske vojske, ki je začasno bilo nastanjeno 30 km od meje, je davi nenadoma preneslo svoj sedež na mejo samo.

BUDIMPEŠTA, 14. aprila. Madžarska vlada je včeraj podala važno izjavo o spoštovanju meja Romunije in izrazila upanje, da bodo medsebojni manjšinski problemi sporazumno rešeni.

Veliki fašistični svet

SPREJEL JE SKLEP O PERSONALNI UNIJI Z ALBANJO. MUSSOLINIJEV GOVOR ZBRANIM MINIZICAM

RIM, 14. aprila. Veliki fašistični svet se je sinoči ob 22 zbral v palači Venezia k izrednemu zasedanju, ki je trajalo 10 minut. Generalni tajnik stranke Starace je prečital odlok albanske narodne skupščine o prenosu albanske kronte na kralja Italije in cesarja Absinije. Naglasil je stotletne vezi, ki so družile italijanski in albanski narod. Albanska ponudba je bila sprejeta med velikanskim navdušenjem prisotnih. V kratkem nagovoru je Mussolini poudaril zgodovinske dogodke zadnjih dni, ki so izraz vere, volje in moči Italije. Pred palačo so se medtem zbrale ogromne množice

Rimljanov in ko se je Musolini pokazal na balkonu, je manifestirajočim pristajem dejal, da postopa Italija s prijateljskim ljudstvom prijateljsko, proti sovražnikom pa sovražno. Ves svet naj ve, da bo sledila Italija nezadržano svojim ciljem in naj jo svet postavi na miru, da se bo lahko posvetila vsakdanjemu poslu. Množica je pa vzklikala: V Pariz!

TIRANA, 14. aprila. Odposlanstvo albanske vlade se bo podalo v soboto v Rim in izročilo italijanskemu kralju albansko kraljevo kronto. Delegacijo sestavlja 30 uglednih politikov in veljakov.

Danes spregovori še Roosevelt

WASHINGTON, 14. aprila. Danes popoldne ob 17. in 20.30 uri bodo vse ameriške, pa tudi evropske radio-postaje Anglije in Francije prenašale Rooseveltov govor, ki se bo bavil s svetovnim položajem po včerajšnjih deklaracijskih izjavah Londona in Pariza. Pričakujejo, da bo v glavnem nastopil proti vplivu totalitarnih držav v Južni Ameriki. Govor bo prestavljen na šest jezikov.

Odločne besede v Washingtonu

WASHINGTON, 14. aprila. Državni podtajnik za zunanje zadeve Smoller

je dobilo celo vrsto japonskih utrd. V odgovor na to so Angleži utrdili Hongkong, Singapur in vzel vsi nizozemski kolonialni posest v zaščito. Ogromne vsote denarja so dale kolonije za hitrditev Singapura, ki mu je določena važna zgodovinska naloga v stratežnem, nekoliko neizbežnem spopadu Vzhoda z Zapadom. Zdal grme topovi na kitajskih tleh, val japonskega imperializma pa že pljuska v

Wellas je govoril včeraj o dejstvu, da prvi svet v prepad. Celi narodi poslušajo voditelje, da je vojna od časa do časa potrebna. S tem ustvarjajo ozračje, ugodno za napad. Tudi danes se pripravljata tak napad na narode demokracije, med katerimi je tudi Amerika. Mir je nedeljiv. Zato se mora ameriški narod napadom upreti. Ako se nevrtačnost zakon, ki onemogoča pošiljanje podpore napadenim državam, ne ukine, bo ustrelal le napadalec. Zato mora zakon pasti.

ARABSKI UPOR V LIBIJI

CYRENAIKA, 14. aprila. Italijanske oblasti so bile prisiljene, poslati v južno Libijo čete, da zatirajo upor Arabcev, ki se vedno bolj širi.

singapursko ožino. Od spopada na veliki jekleni pregradi na jugu Azije bo zavlekel nadaljnji podvig ali padec evropske civilizacije. Ali se bo Angležem posrečilo še pravočasno zaustaviti miraljniji japonski narod na njihovem nezadržnem pohodu, je pa v glavnem odvisno od razpleta mednarodne ostrine, ki kakor Damoklejev meč visi nad Evropo. —le.

Nemške vaje v španskih vodah

LONDON, 14. aprila. Vrhovno poveljstvo nemške vojne mornarice je obvestilo angleško admiraliteto, da bodo veliki spomladanski manevri nemške mornarice v španskih vodah konec tega meseca. Vaj se bodo udeležile tri linijske ladje, tri križarke in večje število podmornic ter rušilcev.

BERLIN, 14. aprila. Sinoči je bila v nemškem tisku zopet v ospredju Španija. Iz Kiela je odplula eskadra 6 križark in več manjših enic v Španijo.

UTRDBE GIBALTARJA PROTI ŠPANJIJI

GIBALTAR, 14. aprila. Angleške vojaške oblasti so včeraj nenadoma začele graditi utrdbne nasproti španski meji, zlasti sosednjemu mestu Gibraltarja, La Linei.

GIBALTAR, 14. aprila. V La Lineo so dospele močne španske čete z motoriziranimi oddelki.

PACIFIČNA OBRAMBNA KONFERENCA.

SIDNEY, 14. aprila. Danes se je pod predsedstvom novozelandskega premierja Savagea sestala pacifična obrambna konferenca med Avstralijo, Novo Zelandijo, Indijo in Singapurom.

RUSKE LADJE V SREDIOZEMLJU

CARIGRAD, 14. aprila. Včeraj je zapuščilo črnomorske baze 12 ruskih ladij in odplulo skozi Dardanele v Sredozemlje, kjer bo tako zbranih že 30 ruskih ladij.

NOV VPOKLIC V BELGIJI

BRUSELJ, 14. aprila. Vlada je včeraj vpoklicala 5000 specialistov vseh tehničnih strokov pod orožje.

Čemu mestni občini premo-govnik?

K našemu včerajšnjemu članku pod tem naslovom smo prejeli od merodajne strani polasnlo, da ni govora o tem, da bi mestna občina oziroma Mestna podjetja nameravala prevzeti Od mestne hranilnice premo-govnik Peklenico. Za ta premo-govnik se zanimajo razni interese, med njimi znan ljubljanski finančnik, in je v večjem, da bo Mestna hranilnica s njegovo prodajo mogla napraviti enako dobro kupčijo, kakor jo je napravila z njegovim nakupom, kar sicer priznava tudi pisec zadevnega članka. Samo na sebi pa bi Mestna hranilnica napravila vsekakor prav dober posel, ako bi bogatega premo-govnika Peklenica sploh ne prodala, ampak ga obdržala, seveda z boljšim komercialnim in tehničnim vodstvom, ko je bil ta premo-govnik upravljan poprej.

Borza. Curih, 14. aprila. Devize: Beograd 10, Pariz 11.81, London 20.87, New York 44, Milan 23.45, Berlin 178.70, Budimpešta 87, Bukarešta 3.30, Sofija 5.40.

Vremenska napoved. Polagoma bolj oblačno, toda še vedno precej gorko. Morda krajevne nevihte z ohlajenjem ozračja.

Domači zapiski

Za pošteno stvar ni prekasno!

Hrvati so od početka pokazali svojo pripravljenost za ureditev sporazuma s Srbi. Zato tudi zdaj ni prepozno, da se z resnim, pravičnim sporazumom uredi položaj hrvatskega naroda. V dvajsetih letih je v vojni porušen in že pred vojno slabo zgrajeni Beograd dobil vse, kar mu je želelo srce. Dokler se je Beograd pozival na to, da je prestolnica, je imel vsaj navidezno, čeprav ne stvarne razloge za privilegiranje. Danes so ti razlogi izgubili svojo vrednost. Zdaj je treba prenehati s starimi metodami, ker bi nenasitljivost lahko izzvala masčevanje. Dogodki v svetu in okrog nas dokazujejo, da nismo sami na zemeljski krogi. Vsaka država se prizadeva, da složno nastopa na zunaj, zato pa mora biti urejena na znotraj. Ni oportuno, da bi o tej ureditvi zdaj javno razpravljali, zato tudi razumemo Cvetkovičeve želje, da se ne pripoveduje o tem, kar bo še treba napraviti. Dr. Maček tudi ni doslej pokazal naklonjenosti do bučnih besed ter bo svojo odločnost in dostojanstvo ohranil v vseh razpravah, ki bodo še na vrsti, zaključuje »Hrvatski dnevnik« svoj uvodnik.

Dositelj Obradović o državni upravi

O ureditvi srbske države je napisal znani srbski rodoljub Obradović 1. 1908. naslednje: »Kadar začnete misliti o ureditvi državne uprave, imejte pred očmi te stvari: Vojska je prvo in najvažnejše, po čemer se mora vsa vaša uprava ravnavati. Blagajna naj se uporablja samo v občo korist, vsak naj plača vanjo po svoji moči.« Na tretje mesto postavlja Obradović sodišče, na četrto vero in končno šolo. »Ne glejte na svoje osebne koristi, temveč na občo delo, da bo vsak, četudi najslabši, zaščiten in podprt, pa boste napredovali. Proklet naj bo vsak, kdor boli ljudi sebičnost ob občo korist. Zdaj delajte za polomstvo, a ne za vas!« zaključuje dr. Nikola Radojčić izvelec iz Obradovičevega pisma Srbom v novosadskem »Danu«.

Resolucija Narodne odbrane

Centralni odbor Narodne odbrane je izdal resolucijo v kateri pravi med drugim: Najvažnejša posledica svetovne vojne je bilo zedinjenje dotlej razkosanih delov v narodno državo. Bolj kakor kdaj koli poprejn naj je zdaj potrebna sloga. Samo če bomo vsi preželi z zavestjo o nevarnosti časa in potrebi, da duhovno postanemo vsi nerazdružljiva celina, bomo ostali na višini dogodkov in na dobrem potu k duhovnemu edinstvu, brez katerega ni trajnega državnega edinstva. Narodna odbrana želi, da se čimprej ustvari popolna sloga in enakopravnost. Brez ozira na politično ureditev, ki jo bodo dali Jugosloviji, morata biti skupna kulturna osnova in močna državna celina očuvani, ker le tako bo zagotovljen svoboden razvoj vseh narodnih delov.

Jugoslavija ima 15,630.129 ljudi

Po podatkih državnega statističnega urada je bilo začetek tekočega leta v Jugoslaviji 15.630.129 ljudi. Od prejšnjega se je prebivalstvo pomnožilo za 5.976.041 ljudi. Stevilo, ki ga je še nedavno imela Bolgarija. Največji prirastek ima drinska banovina 16,65%, sledi vardarska banovina 16,52%. Umrljivost dece je zelo velika. L. 1936. je umrlo v Jugoslaviji 86.199 otrok do 10. leta starosti. Letno se rodi pri nas blizu 400.000 otrok, na pravoslavno decu odpade 50,88%, katoliško 33,25%, muslimansko 14,37% in židovsko 0,18% rojstev. Od poljedelstva, gozdarstva in ribolova živi 10.670.565 ljudi, od industrije in obrti 1.333.052, od trgovine, banakarstva in prometa 675.966, od vojske in svobodnih poklicev 567.836 ljudi, rentierjev in upokoencev je z družinami 486.619. V državni službi je 199.066, v banovinski 12.797 nameščenec. Posredni in neposredni davki so prinesli 5.875.899.000 din, od dohodkov od poljedelstva 10.866.000.000 din, od živinoreje 8.079.000.000 in od industrije šest milijard dinarjev.

Novice

V smrt zaradi nesrečne ljubezni?

18-LETNA KRISTINA JE ZAGROZILA S SMRTJO, KER JI STARŠI BRANJO FANTA, KI GA IMA RADA

Posestnik Vinko Dolaj iz Radehove vasi pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah je prijavil oblastem, da je neznan komar odšla od doma njegova 18-letna hčerka Kristina. Hčerka, ki je za svoja leta močno razvita, je odšla od doma v sredo zvečer. Še isto noč je spala pri neki svoji prijateljici, okoli tretje ure pro-

ti jutru pa se je znenada dvignila in rekla, da gre v smrt, in to zaradi nesrečne ljubezni, ker ji starši branijo fanta, v katerega je zaljubljena. Od tam je prenehala za njo sleherna sled. Starši domnevajo in upajo, da je še dekletu pri življenju ter da se zadržuje nekje v okolici Maribora, kjer bi naj imela fanta.

Novi roman »VEČERNIKA«

ponedeljek

17. t. m.

»Nevarna ljubezen«

Naročite pravočasno »Večernik«!

V borbi z ognjenim elementom

V Ševčniku je prišlo te dni do strahovite požarne katastrofe, ki bo najbrž zahtevala človeške žrtve. Na hiši posestnika Vida Kozmela se je vnel lesen dimnik. Ogenj je kmalu zajel slamnato streho in objel vso hišo. Ko je hotel Kozmel z nadlovesčniki napori rešiti pred ognjenimi zublji svoj hram, je dobil pri gašenju težke opekline po telesu. Prav tako sta se močno opekli Kozmelova tačša Marija Jelen in sosedja Neža Stor-

man, na kateri se je zrušil strop, ko sta hoteli rešiti iz goreče hiše šivalni stroj. Nadalje so pri gašenju dobili lažje opekline posestnikova žena in sosedja Rebernikova. Vkljub vsem prizadevanjem pa se reševalcem ni posrečilo rešiti borgega imetja, ki ga je uničil ogenj od tal. Jelenova je bila še z dvema drugima težkima poškodovancema prepeljana v bolnišnico, kjer je njeno stanje zelo resno.

Celjanka rodila trojčke

Celje, 14. aprila.

Te dni smo poročali o nenavadni nesreči 36-letne posestnice Amalije Laznikove iz Stranec pri Konjicah, na katero se je v kleti zrušil strop. Žena je dobila

hude notranje poškodbe. Zlomila se ji je tudi leva roka, desno pa ji je zmečkal. Poškodovanko so nemudoma prepelali v celjsko bolnišnico, kjer je včeraj podlegla smrtnim poškodbam.

Smrt pod ruševinami

Celje in okolica govori o srečnem dogodku v družini čevljarkega mojstra Viktorja Vebra iz Tovarniške ulice v Gaheriu. Njegova žena je namreč v celjski

porodnišnici včeraj rodila trojčke, kar je menda edinstven primer v tukajšnji kroniki. Srečna mati je povila dve deklici in fantka. Vsi otroci so popolnoma zdravi.

POŽAR UNIČIL GOSPODARSKO POSLOPIJE

Na velikonočno nedeljo zjutraj je pričelo nenadoma goreti pri posestniku Krempin Juriju v Zgornjih Žerjavcih pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah. Ogenj je izbruhnil iz drvarnice in mahoma zajel gospodarsko poslopje in stiskalnice za sadje ter uničil skoraj dal vse omenjene objekte. Zgorela je tudi vsa krma za živino, gospodarsko orodje, več sodov in kadi, mlatinica itd. Škoda znaša 50.000 din in je le delno krita z zavarovalnino. Požar je bil najbrž podtaknjen.

o. Mesto zdravnik-uradnega pravnika za VIII. pol. skupino razpisuje kr. banska uprava za banovinsko bolnišnico v Slovenjem Gradcu. Prošnje naj se vložijo na bansko upravo do 25. aprila.

o. Gozdni požar je izbruhnil včeraj popoldne nad železniškim mostom v Slovenjgradu. Ob železniškem nasipu so k delavci požigali suho travo in k nesreči so plameni zajeli tudi gozd. Gasilcem in delavcem iz Köllnerjeve tovarne se je posrečilo omejiti požar. Znatno škodo bo najbrž morala kriti železnica.

o. Sprememba posesti. Znano gostilno Horvat pri Kapeli nad Radencem sta kupila od dosedanje lastnice g. Helene Horvat gg. Talanyi Franc in Ilonka, gostilničarja v Gornji Radgoni za 180.000 din. Okrog 7 oralo obsegaajo travniško parcelo pod gradičem »Majdič« na Noričkem vrhu pri Gornji Radgoni pa je kupila od dosedanje lastnice g. Ivane Vračko, gostilničarke v Gornji Radgoni, g. Ruša Kunej-Majdič za kupnino 140.000 din. Baje namerava na tem travniku zgraditi tovarno šamota, kar bi bilo pozdraviti.

o. Pot do blaginje, sreče in neodvisnosti je naslov tehitne brošure, ki jo je izdala zadruga »Moj dom« v Ljubljani, Dvorakova ul. 8. Brošura na zelo poučen način razpravlja o važnih sodobnih gospodarskih vprašanjih. Zadruga pošlje brošuro vsakomur, ki ji pošlje din 1.— za poštino.

o. Do tal je pogorela hiša Vesenjaku Jakubu v Zamušanjih pri Sv. Marjeti nize Ptuj. Ogenj je nastal radi slabega dimnika. Veter je prenesel požar še na hlev in šupo ter je pogorelo vse žito, orodje, slama v skupni vrednosti blizu 26.000 din, posestnik se zavarovan za 20.000 din. Vneli sta se strehi sosednjih hiš Alojza Tušaka in Jožefa Bratuše. Prvi ima 400 din škode, drugi 600 din.

o. Otroci zanetili požar. V Zerovincih so otroci zakurili ogenj, po neprevrednosti pa se je vnela suha trava in imajo posestnik Lesjak Ivan ter še dva sosedja do 3.000 din škode.

o. Motnje v ljubljanski električni razsvetljavi. Sinoči je bila Ljubljana za kratek čas brez električne razsvetljave. Odpovedala je namreč velenjska elektrarna, zaradi česar je bil skoraj dve uri, dokler ni začela obratovati mestna elektrarna, ustavljen ves tramvajski promet. Tudi v predmestju sinoči ni bilo luči.

o. Ljubljanski godalni kvartet bo izvajal na koncertu v ponedeljek, 17. t.m., nagajeno delo Mariborčana Novaka Leona, ki se bo prvič predstavil našemu občinstvu kot skladatelj. Na sporedu je tudi Arničev godalni kvartet, ki je dosegel že prav lepe uspehe, ter Pahorjev in Turšičev pihalni trio.

o. Ogenj v Zgornjih Žerjavcih. V Zgornjih Žerjavcih v Slovenskih goricah je uničil ogenj posestniku Juriju Krempin gospodarske stroje, krmo, poljedelsko orodje z gospodarskim poslopjem vred. Gasilci so mogli obvarovati ognja le sosednje hiše. Škoda 50.000 din je samo deloma krita z zavarovalnino. Ogenj je zažgala zlobna roka.

o. Slovenci iz državnih služb. V Clevelandu v Ameriki je bilo pod novim republikanskim guvernerjem Brickerjem odpuščenih iz državne službe okoli 200 Slovencev in Slovanov.

o. Povečkončni naval v bolnišnico tudi v Ljubljani. Pred dnevi smo poročali o rekordnem navalu v mariborsko bolnišnico po velikonočnih praznikih, zdaj pa poročajo iz Ljubljane, da je bilo v tamkajšnji bolnišnici sprejetih preteklo sredo 180 bolnikov.

o. V Kamniku bodo zgradili novo šolo. Novo šolsko poslopje, ki ga bodo zgradili v Kamniku, bo veljalo 1.600.000 din.

o. Koncert v Soboti. Podružnica Cirk-Metodove družbe priredi v soboto, 15. aprila, v Sokolskem domu koncert septeta bratov Zivkov. Čisti dobiček je namenjen narodno-obrambnim ciljem. Prireditelj je splošno-narodnega značaja ter jo podpira tudi Meddruštveni odbor. Pričakuje se, da se bo soboška javnost v polni meri odzvala.

Celje

c. Vodstvo celjskega uredništva in uprave »Večernika« je prevzel g. Ivan Grešak, urednik iz Maribora. Podružnica v Prešernovi ulici 11 (hiša g. Kolbeza) sprejema nove naročnike, oglašne in dopise ter daje vsa potrebna pojasnila med uradnimi urami od 8. do 10. in od 14. do 17. ure. Telefon uredništva in uprave »Večernika« v Celju je 280.

c. Raznašalce »Večernika« za Celje in okolico iščemo. V upravi naj se javijo poštini in vestni raznašalci. Košarji imajo prednost.

c. Celjskim hišnim posestnikom. Mestno poglavarstvo v Celju opozarja hišne posestnike in lastnike vozil, da so 1. aprila zapadli v plačilo 5% najemnine vinar, 2% kanalska naklada, vodarina, števnilna in prvi obrok davščine na vozila. Zapadle obroke je treba plačati pri mestni blagajni do 10. maja.

c. Kmetijski tabor v Celju. Za 30. aprila je sklican v Celju velik kmetijski tabor. Za prireditelj vrši odbor velike predpriprave.

c. Cepljenje proti osepnicam. Redno javno cepljenje malih otrok (prvocepljenje) iz mesta Celja bo 1. in 2. maja od 15. do 18. ure na mestnem poglavarstvu v seji dvorani. Pregledovanje ceplencev bo 9. maja istotam.

c. Avtomatska telefonska centrala. Ministrski svet je odobril gradnjo avtomatske centrala v Celju.

c. Večer slovenskih pesmi. Celjski oktet priredi v ponedeljek ob 20. uri v mali dvorani Celjskega doma koncert slovenskih pesmi. Na sporedu so tudi samospeli ge. dr. Marjanec Kalkanove.

c. Umrl je na Polulah 47 53-letni upokojeni vodja zemljiške knjige Mirko Trančulov.

c. Usoden padec z drevesa. V celjsko bolnišnico so pripeljali 34-letnega kočarjevega sina Josipa Zmavca z Bočine, ki je pri padcu z drevesa dobil nevarne poškodbe.

Ptuj

p. Ptuj dobi novo tovarno perila. Veletrgovec g. Lenart Franc je nedvomno kupil hotel g. Kossarja Karla na Srbskem trgu z namenom, da tukaj uredi moderno tovarno perila. Gradbena dela, ki jih vodi g. Sardinšek, so že v polnem teku. Ze staro stavbo bodo porušili do tal. Nato pa bodo zgradili novo moderno poslopje, povsem odgovarjajoče svojim namenom. Upanje je, da bo že koncem tega poletja dovršeno. Ta moderna tovarna bo zelo pomembna za Ptuj, ki tako pogreša industrijo. Mnogi iz podeželja, ki so zaposleni pri gradnji, so prišli do prepotrebne zaslužka vsaj za nekaj mesecev. Kasneje pa bodo tukaj odprta vrata neštetim Siviljam.

p. Poškodbam je podlegel Gabrovce Ivan, kočarski sin iz Brezove gore, a kateremu smo včeraj poročali, da je bil ustreljen v desno nogo.

p. Kolo je bilo ukradeno mizarškemu pomočniku Rudolfu Lazarju iz Brega. Je znanec »Mundus« z evid. št. 165168.

p. Za kličavničarskega mojstra je položil izpit g. Kolarič Anton iz Vičave.

p. Deska je tako oplazila po glavi Horvat Marijo iz Kicarja, da se je morala zateči v bolnišnico.

»Rad bi imel ljubko, mirno sobo!«

Maribor

Kdaj dobi tudi Maribor Poštno hranilnico?

V kratkem začneta poslovati zopet dve novi podružnici — V dveh letih štiril nove podružnice, a Maribora ni vmes

Gospodarski krogi Maribora in sploh severne Slovenije so večkrat zahtevali na merodajnih mestih, naj se v Mariboru ustanovi podružnica Poštne hranilnice, ker so za to dani vsi pogoji. Doslej se merodajna mesta še niso izjavila, ali sprejemajo to zahtevo, vendar je tudi niso odklonila. Zato je upravičeno upanje, da bo naše gospodarstvo v par letih le pridrlo s svojo zahtevo.

Merodajnim činiteljem so bile predložene dokumentirane spomenice, v katerih je bilo jasno naštet, kakšne prednosti bi imelo vse naše gospodarstvo življenje, če bi se poleg Ljubljane ustanovila v Sloveniji še ena podružnica Poštne hranilnice. Opozorjalo se je na dejstvo, da nima na pr. podružnici v Skopju, ki obstaja že par let, niti polovice toliko lastnikov

čevonih računov, kot jih ima severna Slovenija že sedaj pri podružnici v Ljubljani. Čim pa bi prišla poslovalnica v Maribor, bi se število najmanj podvojilo, in to v najkrajšem času. Kajti doslej traja dva do tri dni, da je lastnik čevonnega računa obveščen o prepisu dobroimetja, dočim bi se to kasneje lahko zgodilo v enem samem dnevu. Velike prednosti so tudi glede dvigovanja večjih hranilnih naložb pri Poštni hranilnici, pri kreditiranju itd.

Lani sta začeli poslovati dve novi podružnici Poštne hranilnice, na Sušaku in v Podgorici v Črni gori. Da je poslovalnica v največjem pristaniščnem mestu Jugoslavije upravičena, je vsakomur jasno. To se vidi tudi iz velikega števila lastnikov čevonih računov, ki so se doslej

priglasili. Nihče ni proti podružnici v Podgorici, čeprav je tam promet zelo majhen in se je komaj začel razvijati. V novem proračunu je zopet predvidenih dve podružnici Poštne hranilnice, tokrat v Dalmaciji, in sicer v Splitu in Dubrovniku. Dvomimo, da bi bilo v Dalmaciji gospodarsko življenje bolj razvito kot pri nas v Sloveniji, in vendar ima primorska banovina na programu kar dve podružnici. Zato moramo v imenu našega gospodarstva in našega Maribora ponovno dvigniti svoj glas za ustanovitev podružnice Poštne hranilnice tudi v obravnavani prestolnici. Maribor vendar ne more in ne sme zaostajati za Dubrovnikom ali celo za Podgorico.

„Električna“ statistika Maribora

Maribor je eno izmed jugoslovanskih mest, ki porabi največ toka. Pred dobrimi desetimi leti je znašala poraba električnega toka v Mariboru 7.920.000 kw, lansko leto pa 26.955.000 kw, kar se pravi, da porabi naše območje mesto enkrat več toka kakor Ljubljana, ki ga je lani porabila komaj za 13.003.000 kw.

Vzrok tega tako vidnega in naglega porasta porabe električnega toka bo pač v naraščanju in razširjanju mariborske in okoliške industrije. Saj prav industrija in obrt izkazujejo močan porast električnega toka. Poleg razširjenih tekstilnih tovarn, so priključile nove elektromotorje, sta bili še na novo elektrificirani dve opelarni, 2 žagi ter mlin v Mariboru in okolici. Nadalje je bila elektrificirana Pesnica ter zgrajeni transformatorski postaji na Pobrežju in v Radvanju. Prestavljena je bila zaradi regulacije transformatorske postaja na Glav-

nom trgu in v Slovenski ulici.

Lansko leto je obratovalo 59 transformatorskih postaj z 81 transformatorji ter bilo na novo priključenih 248 hiš. Do konca lanskega leta je bilo priključenih vsega 14.212 odjemalcev, v letu pa je zvišalo število odjemalcev za 1002. Lani je bilo na novo priključenih 5720 žarnic, 130 raznih aparatov in 75 motorjev skupaj za 510 HP. Vseh priključenih elektromotorjev je bilo 4370 s skupnim učinkom 15.000 HP. Tudi mestna cestna razsvetljava se je razširila za 153 javnih svetilk ter gori vsako noč 1217 cestnih svetilk.

Zaradi regulacije Glavnega trga so se preložile kableske napeljave ter se je izmenjal in pojačil kabel po Koroski cesti. Zgrajen pa je bil tudi vod visoke napetosti čez dravsko brv od Ruške ceste do Vrtnice ulice.

Spomladansko razpoloženje na trgu

DOBROT ZA ŽELODEC IN OKO VEČ KO PREVEČ, TODA DENARJA MANJ — »POGAJANJA« ZA VSAKO KRONO

Že prav zgodaj zasedejo svoje mize kmetice, prekupevalke in vrtnarji so malo bolj pozni in po sedmih se prične najpreje mrtev, pa vedno bolj razgiban tržni dan, čeprav ves v znamenju pomanjkanja dnarja in boji za vsako krono. — Mesarji so še prav dobro založeni z velikonočnim prekašenim mesom, ki gre zdaj težko v denar. Okrog nekaj miz na križišču Smetanove ulice in trga se smeje ljudje. Nekdo pravi, da je tu konkurenca mesarjem. Pa menda ni. Osem skled stoji tu in v vodi kup belih, okus-

nihi žabjhi krakov. Šest za dva dimarja. Namesto rib so žabji kraki danes specialiteta. Nekatere gospodinje majoje z glavami, druge pa strokovnjaško izbirajo, hvalijo in kupujejo. — Na neki mizi so celo gobe. Kmetica pravi, da so zimске levice. Kje jih je nabrala? Ne, tega pa ne pove. Da bi še kdo drugi hodil ponje! Samo na nekaterih mestih lasje v hribi. Med vsemi dobrotami petkovega trga so šopi rož vseh barv. Posebno spominjajo opozorjajo z modro barvo nase. Vsemu trgu dajejo pomladansko sliko.

Novi roman „VEČERNIKA“

ponedeljek

17. t. m.

„Nevarna ljubezen“

Naročite pravočasno „Večernik“!

Studenški vrtnarji in sadjarji

SO SI USTANOVILI SVOJO STROKOVNO IN KORISTNO ORGANIZACIJO, KI BO ČLOVEŠTVU NUDILA POUK IN PODPORO.

Na velikonočni ponedeljek so ustanovili ljubitelji sadjarstva in vrtnarstva v Studenčih podružnico Sadijskega in vrtnarskega društva. Zborovanje je vodil predsednik pripravilnega odbora g. Peter Močnik, okrajni šolski nadzornik v Mariboru. Poudaril je važnost podružnice za vse one, ki imajo vrtove in ki spravljajo sadje in zelenjavo na trg. Predčital je pravila ter razložil delo in organizacijo Sadijskega in vrtnarskega društva, ki šteje sedaj 278 podružnic z 11275 člani. Nova podružnica si je izvolila naslednji odbor: šolski nadzornik Peter Močnik (predsednik), Stanko Šnuderl (podpredsednik), Anton Budin (tajnik), Josip Horvat (blajznik) in L. Sagadin, Josip Smerdu, Vida Rantaša, Blaženič, Golja (odborniki).

Podružnica bo posvečala glavno skrb primernim predavanjem, poučnim izje-

tom ter ogledom raznih nasadov in vrtnarskih naprav. Ob priliki ugodne letine bodo organizirani sadni ogledi in razstava cvetlic.

Prvo predavanje bo v torek 18. aprila v gostilni »Pri lovcu« (Lahajner) na Frankopanovi cesti (v bližini magdalenške šole). Predavalo se bo o sadnih škodljivcih ter o gojitvi zelenjavi. Začetek ob 20. uri. Vabljeni so vsi zainteresirani. Vstopnine ne bo.

Pri slučajnostih se je razpravljalo o izposojevanju škroplilnic ter se je določilo za člane pristojbina 50 para, za nečlane 1 dinar.

Mesto zdravniško-uradniškega pripravnika za 8. polož. skupno razpisuje banska uprava za banovinsko bolnišnico v Mariboru. Prošnje je vložiti pri kr. banski upravi do 25. aprila.

TRŽNICA: IZ EKSTREMA V EKSTREM

Pod tem naslovom smo priobčili v našem listu pred nekaj dnevi članek, v katerem smo pobijali načrt, da bi se zgradila tržnica v Loški ulici ob Dravi. Čeprav se nam je ta zamisel zdela neverjetna, smo jo z vprašanjem in podnaslovom vendarle priobčili, ker smo jo prejeli od verodostojne strani. Včerašnji »Slovenec« se pridružuje našemu stališču, da bi bila tržnica v Loški ulici neumnost. Čudno je le, da se je »Slovenec« pri tej priliki tako razburil in zaletel v naš list, ako res ni bilo nikogar, ki bi prišel na misel tržnice v Loški ulici. Naj že bo kakor hoče: nas bo le veselilo, če je »Slovenec« trditelj pravilna, da je tržnica v Loški ulici kot velika neumnost aprilska šala, čeprav izvira iz krogov, ki so »Slovenec« zelo blizu.

m. Na carinarnici bo v ponedeljek, 17. t. m., ob 10. dop. razprodaja raznih predmetov, ki so zapadli.

m. 6. diskusijski sestanek Pedagoške centrale v Mariboru bo jutri v soboto, 15. aprila, v knjižnici P. C. ob 16. uri. V razgovoru se bo obravnavala preosnova učnih načrtov in potreba priročnikov za učence odn. za učitelje. Na sestanek opozorjamo vse zdej v Mariboru bivaajoče učiteljske.

m. Promenadni koncert v parku. V nedeljo, 16. t. m., bo ob 11. uri dopoldne letošnji prvi promenadni koncert v mestnem parku, katerega priredi vojaška godba 45. pehotnega polka pod vodstvom g. kapelnika stotnika Josipa Jiranke. Za ta prvi koncert je izbran sledeči program: 1. Svoboda: Marš 45. pehotnega polka; 2. Parma: Triglavske rože; 3. Jenko: Pozvon; 4. Čiček: Venec jugoslovanskih pesmi; 5. Premiera; 6. Kuletni: Split-ske kale. Koncert s tako zanimivim sporedom bo gotovo privabil obilo glasbo ljububečega občinstva.

m. Združenje četnikov, pododbor Ljubljana, poziva vse mariborske člane, ki so vključeni v tem pododboru, da se zanesljivo udeležijo članskega sestanka, ki bo v nedeljo, 16. aprila ob 14. uri v mariborskem Narodnem domu v 1. nadstropju. Vabljeni tudi ostali prijatelji četnikov. Sestanek vodi predsednik V. Znidaršič. Poroča br. Drago Vojska iz Maribora.

m. Poziv tekstilnemu delavstvu v Mariboru. Vsakodnevni odpusti, demonstrativni strojev in najrazličnejše govornice o učitviti mariborske tekstilne industrije so pripravile vse strokovne organizacije do tega, da solidarno nastopijo v zaščito tekstilnega delavstva. Da poročajo delavstvu o položaju v tekstilni industriji, sklicujejo za v nedeljo, 16. t. m., ob pol 10. uri dopoldne v Gambirnovi dvorani javen shod.

m. V nedeljo jutraj vozi ob 8. uri z Glavnega trga na Pohorje do žage pod Mariborsko kočo mestni avtobus. Prijave sprejema pisarna v Osrednji postaji na Glavnem trgu, tel. št. 22-75. Vožnja bo samo ob zadostni udeležbi.

m. Več reber si je polomil 47-letni delavec državnih železnic Andrej Serbec iz Razvanja, ko je padel v delavnici na neko kolo.

I Sokolski pomladanski izlet skozi Slovenske gorice bo v nedeljo, dne 16. t. m.

Prijave za vožnjo (po zelo nizki ceni) kakor tudi za obed v Gor. Radgoni, se sprejemajo pri »Putniku« še v soboto dopoldne. Izleta se lahko udeležijo članstvo vseh narodnih organizacij. Odhod iz Maribora za vse (avtobuse, privatne avtomobile in motocikle) v nedeljo ob 8. uri jutraj izpred Narodnega doma. — Zdravilo!

* Izredni občni zbor »Pogrebnege društva Krčevina« se bo vršil v nedeljo, 16. aprila, ob 9. uri v gostilni Klitček. »Pri Treh ribnikih«. Dnevni red: sprememba pravil. Za člane je obvezno! Uprava.

* Kavarna in restavracija Orel. Fogoš, žilil, čander in morske ribe. Od danes naprej plzensko pivo.

6 Strelske družine, originalne tarče in lepke se dobe v trgovinah Pinter & Leonard in D. Čutič vдовa.

* Spominske železnice za zastave Jadranske straže so odkupili sledeči: Po din 100— Jadranska straža Sisak: Josip Adžić, Vlačav Vošnjek, Saša Dev, Ljudvik Zintbauer, Josip Tschare, J. Karbeut, Karl Uhler, R. Lirzer, Bogdan Pogačnik, Dr. Fran Toplak, Rotary klub, Julij Uršič, Herman Wögerer, Adolf Spacek, Gustav Scherbaum, Alojz Sprager, Josip Wagner, Jakob Lah, Rado Sepec, Ida Štiller, Sokolsko društvo, Dr. Herman Sedaj, Lojze Strehar, Ratka Golob, Protuberkulozna liga, Alojz Domčič, Franc Tomazič, Drago Roglič, Ante Schneller, Rudolf Vele, Stanko Koček, Lea Šupanc, Teksta d. d., Zveza Maistrovili borcev, Unio družbo, Fran Korman, Josip Sraj, Dr. Jos. Vrtovec, Karl Lotz, Viktor Savost, Anton Požar, Zelenka & Co, Bedrih Sponsky, Josipina Friedl, Izidor Ohrenstein, Toma & Co, I. Sluga, Splošna stavenica družba, Franjo Bures, Drago Rosina, Zmago Zirnfeld, Mariborsko kasaško društvo, Pohorski odbor, Anton Paš, Viljem Rem, Fr. Ka. Lešnik, Petit Paris, dr. Fric Scherbaum, Marib. tek. tvornica, Ivan Trpin, dr. Franjo Lipold, Meini & Herold, Pinter & Leonard, Prva Hrv. Stedionica, Drago Paljaga, Anton Pinter, Ivan Lega, Anton Klifman, Stanko Lutman, Franc Majcen, Oto Berger, Srečko Pihlar, Posojilnica Narodni dom, Ivan Kimeswenger, Janko Preace, Franc Bela, Franc Millavice, Društvo liš. posestnikov, Marija Emerski, Mariborska tiskarna, Banovinska vin. in sad. šola, Franc Milavec, dr. Leo Kac, Hran. in pos. društvo, Medić & Zankl, Andrija Pečenko, Franc Girtmajer, Avgust Erlich, Mestna hranilnica, Dolček & Marini, Mariborska lovarna svila, inž. Janko Kukovec, Putnik, American Import komp., inž. F. Fridau, Josip Matasnik, Peter Albano, Franc Filipič, Fossil & Kunst, Ljudvik Franc in snovi, Ubaldo Nassimbini vsi iz Maribora. Vsem darovalcem iskrena hvala. Odbor.

Nočna lekarniška služba: Lekarna pri Zamorcu. Gosposka ulica 12, tel. 28-12; lekarna pri Angelu varhu, Aleksandrova cesta 33, tel. 23-13.

Kino

* Grajski kino. Do vključno petka, 14. aprila, »Hotel Sacher«. Willi Birgel, Sybille Smitt, Elfi Mayerhofer.

* Kino Esplanade. Velezanimi film iz svetovne vojne »Na Soči 1917«. Sibylle Schmitz.

* Kino Union. Od danes »Tajnosti Rdečega morja«, aktualni posnetki iz Džibutija in pokrajin ob Rdečem morju. V glavni vlogi Harry Baur.

* Zvočni kino Pobrežje, 15. in 16. aprila »Alarm v Pekingu«, prekrasen film zelo napete vsebine in junaške borbe. Fröhlich, Voss, Marenbach.

Radio

Sobota, 15. aprila
Ljubljana: 12 Plošče, 13.20 Plošče z lahko glasbo; 17. Minutna ura; 18. Laha in vedra glasba Radijskega orkestra; 19.50 Plošče; 20. O znanju in politiki; 20.30 Vesel večer; 22.15 Laha glasba RO. — Beograd: 12. Koncert RO; 18.45 Harmonika; 21.30 Zabavni koncert RO; 22.15 Prenos pesne glasbe. — Sotija: 13.20 Laha glasba; 18.30 Komorni koncert; 21.45 Laha in pesna glasba. Pariz PTT: 21.25 Prenos opere iz Opere-Comique. — Rim: 21. Mascagnijeva opera »Lodoletta«. — Stuttgart: 24. Suplejši in Strausovi operetni odlomki.

Borsna poročila

Devize. Ljubljana. Amsterdam 2347.50 — 2350.50, Berlin 1779.12 — 17.96.88, Bruselj 744.25 — 756.25, London 207.12 — 210.32, New York 4408 — 4468, Pariz 116.95 — 119.25, Trst 233.05 — 236.15.

Effekti. Zagreb. Drž. papirji: vojna škoda 451 — 453, 6% dalm. agrarni 80 — 87.50, 7% stasb. pos. 87.50 — 90, 7% inv. pos. 90 d., 7% Selogman 98 — 99, 7% Blair 91 bl., 8% Blair 97 — 98.50. Delnice: Sladkorna Osijek 85 d., Isis 25 d.

Smužarska poročila

(»Putnik«, Maribor, 14. aprila.)
Peca: +4, sončno, mirno, 40 cm osrejenega snega, smuka ugodna. — Kočebni dom na Koroski: —3, sončno, mirno, 165 cm osrejenega snega, smuka ugodna.

Kultura

Po zaključku Milanske razstave

Razstava slovenskih likovnih umetnikov v Milanu je zaključena. Čeprav je bila prirejena na lastno pest skupine umetnikov samih, v prvi vrsti akad. slikarja Mihe Maleša in akad. kiparja Franceta Goršeta in brez vsakih držav. podpor, ni bila deležna nič manj zanimanja, kakor če bi bila prirejena uradno. To je najlepši dokaz za novo psihološko razpoloženje, ki se je pojavilo v Italiji za sodelovanje z Jugoslavijo. O razstavi so poročali skoraj vsi glavni italijanski dnevniki, zlasti pa milanski: »Il Popolo d'Italia«, »Corriere della Sera«, »L'Ambrosiano«, »La Sera«, »L'Italia« in »Il Sole«, nekateri celo po večkrat.

Naj navedemo iz strokovnih ocen v treh listih samo nekaj mnenj. Umetnostni kritik Dino Bonardi je napisal v dnevniku »La Sera« med drugim to-le: »Duša naroda izžareva v vsej originalnosti in konstruktivnosti zlasti v Goršetovem kiparstvu. Korpulentnost temperamenta njegovih del ustvarja s toplo in razločno poudarjeno obilnostjo ljubeznivega človečanskega čuta, nežne stilistike in močnega dinamizma krepko in voluminozno skladno strukturo, iz katere je razvidno, da je Gorše avtentičen kipar moderne realnega ravnotežja, ki presega polemiko in se bliža zdravim ter vibrantnim oblikam naturalizma.« O Malešu pravi, da je zelo originalen kot slikar in lesorezec. Njegova dela pa kažejo prehod. Karakteristični, sanjarski in neredni surrealistem popuška skupaj z že prejšnjim antikonstruktivizmom. Zato se uveljavlja bolj s svojo originalnostjo v konstruktivnih in konkretnih oblikah zadnjega časa, iz katerih izžarevajo izvorna dela Madon, ki se nanašajo na staro slovensko tradicijo s poudarjenim in jasnim narodnim značajem. Ta dela izražajo originalno osebnost Maleša samega v vsej stvarni zamisljenosti toplih impulzov oblike, v običajnem sijaju in žaru barv in predstavljajo zelo markantne slikarjev značaj. Umetniške osebnosti predstavljajo tudi ostali lesorezi, čeprav so maloštevilno zastopani. »Kakav ustvarja svoja dela z razločno izrazitostjo. Kralj z debelo ločnimi krepkimi figuracijami. Kos (Mariborčan) na opeva tihe in jasne vizije narave in pokrajine plemenite sestave, vse z izredno tehniko. Sedej odkriva nekaj v boji in krčevitosti poglavljen svet z estetično odločnostjo ter prvimi znaki samostojnosti. Kritiki pravi ob koncu, da je vtiš razstave na višku, čeprav so razvidni odmevi raznih poizkusov moderne umetnosti.

V dnevniku »L'Ambrosiano« je napisal kritiko prof. Leonardo Borghese, ki se ukvarja zlasti z vplivi pri Malešu in pravi nazadnje, da ima velike in širokopotezne možnosti razvoja. O Goršetu pravi, da nadkriljuje Maleša in hvaleži zlasti to, da se je otrešal raznih tragičnih orientalskih znakov Meštrovica in se vdal bolj vplivom zaokrožene plastike Despiana in Mailloja. Pohvalno se je izrazil o umet-

niki in njihovih delih tudi dr. Guido Piovene v dnevniku »Corriere della Sera«. Med Goršetovimi kipi hvaleži najbolj »Evo«, o Malešu pa meni, da je njegova grafika boljša kakor slike in se kot slikar išče išče.

Moralni uspeh razstave je tako velik, da si materialni zaostaja. Vendar pomeni ta prva jugoslovanska razstava v Milanu veliko propagandno delo za Jugoslavijo in važen korak naprej za umetnike same.

J. Košta, Milan.

POEZIJE FRANCETA PREŠERNA.

Skrb za izdajo besedila je imel Avg. Pirjevec, vinjete je narisal Miroslav Oražem, stavek in tisk na domačem papirju je izvršila tiskarna Veit in drug na Viru pri Domžalah, knjigovodsko delo pa knjigovodnica Matije Siferja v Ljubljani v februarju 1939, ob devetdesetletnici Prešernove smrti. Knjigo je izdala Akademski založba v Ljubljani. S to izdajo našega največjega pesnika je Akademski založba poskušala privedi kar moči elegantno, praktično, naravnost bibliofilsko izdajo Prešerna, ki naj bi zaradi svoje neverjetno nizke cene (20 dinarjev za 256 strani v usnje vezanega izdava z zlato obrezjo) postala obenem prava ljudska izdaja. Z ozirom na miniaturni žepni format in tankost knjižice, bo mogoče dobesedno splošiti Zupančičovo željo, da bi naj vsak Slovenec imel Prešerna vedno pri sebi.

k »Pola vjeka narodne borbe v Dalmaciji«. Te dni je izdal Ante Ivankov v Splitu na 64 straneh osmerke brošuro »Pola vjeka narodne borbe v Dalmaciji«, s krajšim priključkom pregleda razmer na Hrvatskem. Pisatelj je prikazal na zanimiv način in s precejšnjim kritičnim smislom boje okoli narodnega prerođa v Dalmaciji in vplive ter pobude iz osrednjega hrvatskega ozemlja. Delo, ki bo gotovo zanimalo tudi marškovga pri nas v Sloveniji, se nanaša na avtorju: Ante Ivankov, Split, na gorici 22, ter v vseh večjih knjigarnah za ceno le 10 din.

Mariborsko gledališče

Petek: Zaprt.

Sobota ob 20. uri: Upaniki — na plan. Premiera. Red D.

Nedelja ob 15.: Dijaški prosjak. — Ob 20. uri: Upaniki — na plan.

V soboto bo premiera veseligrske »Upaniki — na plan«. To edinstveno delo češkega komediografa Karla Piskoja je zelo prodoren uspeh v Pragi, pa tudi v Ljubljani. Je to sicer kritika iz življenja čeških advokatov in bančnikov ter zakonskih ločencev, toda temu nasproti je postavljena glavna zamisel o sodobnem pravičniku. To je vodilna vloga blagajničarja Jazbeca, ki ga v Pragi predstavlja sloveči češki komik Vlasta Burian. V Mariboru pa v tej vlogi nastopa Košič.

Sport

Kdo pride v semifinale?

SK KRANI V MARIBORU

V nedeljo, ob 15.30 bo nastopila na Zelezničarjev stadion enajstoričnik SK Kranja v povratni četrtfinalni tekmi za naslov podveznega prvaka. Moštvo Kranja se nam je predstavilo v Mariboru že lansko leto ter je kljub dvema porazoma zapustilo jako ugoden utis, zlasti je takrat presenetil tesen rezultat baš v tekmi s favoriziranim, Zelezničarjem. Danes razpolaga Kranj s pomembnim moštvom ter ima svoje glavne moči v napadu. Moštvo gostov je pred 14 dnevi na domačem terenu nudilo Zelezničarju trd odpor, tako da je kljub terenski premoči dosegel le nizko zmago. Tudi v Mariboru je pričakovati napete borbe. Favorit je seveda Zelezničar, ki bo nastopil na domačem terenu, toda rezultati tekem doslej kažejo na videz najbolj zanesljive račune. Ker bo tekma

odločala o nadaljnjem sodelovanju v prvenstvenem finalu, vlada zanjo veliko zanimanje.

CELJE — CSK

V Celju bo na Glaziji povratna četrtfinalna tekma med Celjem in CSK. CSK ima sicer na dobrem že naskok treh golov, vendar so Celjani pokazali v tekmi proti renomiranemu ligaskeemu moštvu SK Ljubljane igro in uspeh, ki upravičujeta nado, da si morda vendarle še priborijo vstop v semifinale.

PO ENA TEKMA V LJUBLJANI IN JESENICAH

Ostali dve tekmi četrtinskega finala se bosta odigrali v Ljubljani med Hermesom in Mariborom ter na Jesenicah med Bratstvom in Atletiki. Ti dve tekmi bosta dali ostala dva semifinalista, po vsaj priliki ISSK Maribor in SK Bratstvo.

Zagreb: Ljubljana

Upravni odbor ZNP-a je sklenil na svoji zadnji seji, zaključiti več reprezentanci podveznih tekem, ki naj bi pogoloble zveze s posameznimi podvezami. V okviru jubilejnih prireditelj namerava ZNP zaključiti tudi tekmo z reprezentanco LNP-a, kot termin bi prišel v poštev 29. VI.

Sodnik za tekmo proti Angliji

V svetovnem časopisu se ponovno razpravlja o možnosti odpovedi gostovanja angleške reprezentance na kontinentu, predvsem radi političnih prilik. Dosele Angličji zaključenih tekem še niso odpovedali. Naša zveza je predlagala Angležem za sojenje tekme v Beogradu Belgija Barta, Italijana Barlassino in Francoza Capdevila.

TENISKI TROBOJ TREH DRŽAV.

15. in 16. aprila bo v Amsterdamu teniški troboj med Nizozemsko, Češko in Belgijo. Kakor poročajo, bosta Čehe zastopala češka igralca za Davisov cup Čejan in Časka, za Belgijo bodo tekmovali De Borman, Naevert in Geelhand, medtem ko se nizozemska postava ni znana.

s SK Studenci bo imel svoj letošnji občni zbor v četrtek, 27. aprila, ob pol 20. v klubskih prostorih v gostilni Kraner.

s Propagandni cross-country v Celju. SK Celje bo priredil 23. aprila ob 15. na Glaziji propagandni cross-country za seniorje ter juniorje C in B. Pravico starta imajo verificirani in neverificirani člani klubov JAS. Prijave brez prijavnine sprejema SK Celje. Gosposka 36.

Otvorilno kolesarsko dirko bo priredil na prosti Celje-Velenje-Šostanj, dne

Šah

Turnir za prvenstvo Jugoslavije

Včeraj se je turnir nadaljeval z 11. kolo, ki ni prineslo nobenih posebnih presenečenj. Večina partij je bilo prekinjenih. Dr. Vidmar je brez igre dobil celo točko proti Furuljanju, ki se ni mogel pravočasno vrniti iz Ljubljane, kamor je moral na pogreb očeta. Vuković in Avrovič sta se spoznavala za remis. Petek in Prajnfalk sta igrala težko igro, polno zapletljivajev. Par-

TURNIR V MARGATEU.

Dvesto igralcev se je prijavilo za turnir v angleškem kopališču Margate blizu Londona. Leti so razdeljeni na več skupin. Najboljši igralci, ki tvorijo »prvo rezervo«, kakor imenujejo prvo skupino, so

tija je bila prekinjena v precej neugodnem položaju za Prajnfalka, ki se bo moral zelo truditi za remis. Filipčič in Kalabar sta remizirala. Kostić in Lesnik sta zaigrala zelo ostro, vendar pa kaže, da bo igra dala samo remis. Pirc in Tomović sta prekinila v nejasni poziciji. Vidmar ml. ima lepe izgledne zmago proti Srajerju. Broder je po lepi igri prisilil Rožiča k predaji.

razdeljeni na 4 grupe. V prvi grupi sodeluje nekaj znanih fujecev, med njimi tudi Keres, Flohr in Capablanca. Večje število fujecev pa je zaradi nevarne mednarodne politične situacije udeležbo odpovedalo. O poteku turnirja bomo redno poročali.

ELAINE HAMILTON

ZELENA SMRT

DETEKTIVSKI ROMAN

»Gospa Willensova je zares moja teta.« je rekla. »Ona je sestra moje pokojne matere in omožila se je z grantom Willensom, igralcem. Stric je umrl in mi smo izsledili, da je njegovo imetje v rokah Norringtonovih, ki je bil izvršilec njene oporoke — druga dva sta medtem umrla. Gospa Willensova je imela sum, da gre za goljufivo otujitev, in tako sva sklenili, da se odpeljeva v Anglijo. Ko se mi je ponudila srečna priložnost, da sem prišla v Selcottovo hišo kot njegova tajnica, sem se je poprijela, ker sem vedela, da so on in Ardeen in Norrington vsi trije v ozki finančni zvezi. Ta slučaj in slučaj, da sem se na ladji srečala s Patom Keppelom sta edina slučajja v vsaj tej zadevi. Vse drugo je bil določen načrt.«

»Ali je bila gospa Willensova tista, ki je šla v Medwoodsko vilo in tako nesrečno padla?«

»Ne. To je bila gospa Faringdonova. Jaz sem jo zalotila, ko je pregledovala papirje gospoda Richarda; na enem iz-

med njih je bil zapisan naslov vile. Očitno je šla, da bi kaj izvedela. Videi jo je samo Hunt in Mansfield in oba sta se delala, kakor da je ne poznata. Jaz sem šla tja iz istega razloga kakor gospa Faringdonova. In tudi,« je dodala, »sem bila jaz tista, ki sem šla v Ardeenove sobe v hotelu jutraj po njegovi smrti. Hotela sem — naravno — vedeti, ali niso tam razmetani kakšni zasebni papirji. Ni se mi posrečilo priti v njegovo stanovanje.«

»Ali vaši starši še živijo?« je vprašal Reynolds.

»Postajate inteligentni,« ga je dražila po svojem, češar ji ni nikoli zameril. »Moja mati je zapustila mojega očeta, ko sem bila še neboljeno dete, in je privzela spet svoje deklislo ime: Burnettova. Umrla je, ko mi je bilo deset let, in vzgajala me je gospa Willensova. Srečala sem se s svojim očetom samo enkrat in to srečanje ni bilo prav nič dobro, čeprav je bil dobrega značaja. Zato, ker sta bila on in gospod Selcott davno nekoč sotrpina,

tako da sem občutila takoj nagajenje h gospodu Richardu in gospe Selcottovi. In zdaj razumete vzroke naše zveze in moje prizadevanje, da bi jo rešila.«

»Da, razumem. — Vaš oče je bil Karel Ardeen, gospodična Burnettova.«

TRIINTRIDESETO POGAVLJE.

Poslednje kolo.

Glavni ravnatelj je pazljivo poslušal, ko mu je malo pozneje inspektor Reynolds podrobno poročal o vsej zadevi.

»Zdaj je pol enajstih,« je rekel. »Vaš mož je šel morda že spat. Ne more uti, toda vzile temu se bom čutil bolj zadovoljnega, ako bo v nečem trdnem, kakor je njegovo lastno stanovanje. Tu imate firlico. Vzemite dva dobra moža s seboj.«

Reynoldsu je naglo bilo srce, ko je stopil v uradni voz z detektivoma Jenkinsom in Bradleyem.

Samo enkrat je Reynolds izpregovoril na tli kratki, važni poti po dobro razsvetljenih londonskih ulicah.

»V njegovo sobo pojdem sam,« je rekel. »Vi, Bradly, počakate v veži. In vi, Jenkins, ostanete pred vrati sobe ter pridet na moj signal.«

Jenkins je zasebno sklenil, da bo pre-

kršil ta ukaz in bo stal z uspešom pritisnjenim na vrata!

»Ali ste prepričani, da je doma?« je vprašal, ko se je voz ustavil pred veliko hišo: Reynolds je pokazal na detektiva, ki je stal zunaj.

»Tu imate odgovor! Pojdite!«

Sluga jim je odprl hišna vrata. Reynolds je odločno povedal svoje ime ter vprašal slugo, v kateri sobi najde njegovega gospoda.

»Tam notri, gospod,« je odgovoril nerazumno osupli sluga in pokazal na vrata.

»Ostanite tukaj, oglasim se sam,« je ostro rekel inspektor.

Pritisnil je kljuko, odprl, vstopil in hitro zaprl za seboj.

»Halo, inspektor,« je zašepetal glas. »Strašno sem vesel, da ste prišli. Telefoniral sem pred četr uro; nekaj me je tako čudno začelo dušiti in zdaj sem izgubil glas prav tako, kakor se je zgodilo Ingramu. Poglejte tale peklenški aparat, ki ga je neki nepridiprav obesil na moj telefon!«

Reynolds je občutil zadoščenje, ko je videl drobno stekleno ploščico v tistem delu aparata, ki je določen za govorjenje.

(Jutri konec.)

Zanimivosti

Za Romani in Germani bodo prišli Slovani...

KAKO JE SODILA MAZZINIJEVA ZEDINJENA ITALIJA O PREPORODU SLOVANSKIH NARODOV

Pred milinim božičem je praznovala slovanska književnost pomembno obletnico. Dne 21. decembra 1888. je bila s prvimi predavanjem otvorjena stolica za staroslovjensko na visoki šoli papeža Leona XIII. pri sv. Apolinariju v Rimu. Mazzinijeva Italija, preporojena in po revolucionarnem gibanju Garibaldi zedinjena, se je poslej živahneje posvečala spoznavanju slovanskih narodov.

Italijanski potopisec A. Portis je že l. 1784. zbral slovanske narodne pesmi iz Dalmacije. Njegova knjiga »Viaggio in Dalmazia« je bila kasneje prevedena v francoščino, nemščino in angleščino. Iz nje je črpal tudi Goethe poznavanja slovanskega pesništva na Balkanu. Značilna za javno mnenje v Italiji pred 50. leti je pa knjiga »Letterature slave: Bulgari, Srbo-Croati, Yugo-Russi«, ki jo je v Hoepfnerji zbirki priročnikov v Milanu izdal D. Ciampoli, vseučiliški profesor iz Katanije.

Na čelo svoje razprave o Slovanih je pisatelj postavil Herderjev izrek, da »za vsemaj Slovani več prostora na geografski karti kakor v zgodovini. To nas ne sme motiti, pravi avtor, Slovani si niso ničesar prisvajali preteklosti, ustvariti si hočejo bodočnost, t. j. razviti vse sposobnosti, ucvrstiti svoj značaj in vzporediti se z naprednejšimi zapadnimi narodi. Italijanski znanstvenik soglašal s poljskim pesnikom Mickiewiczem, da so Slovani med evropskimi narodi to, kar slavci med ptic. Z veliko navdušenostjo hvali slovansko narodno pesništvo, ki da je »spolno najvnost in prirodnih krasot«.

Govorec o političnem napredku Slovanov poudarja prof. Ciampoli, da so »slovanski narodi že dolgo skušali otre-

sti se svinečnega klobuka, pod katerega so jih bili potisnili tiranski nasilniki. Slovani so pokazali, da kakor se pod ledeno skorjo zamrzlih rek vali silni tok, prav tako se je pod mirnim vnjamim videzom krepil njih značaj in rastel kakor velikanski pod vplivom novo vzniklega romantizma«.

»Teda se je naenkrat razvila slovanska filozofija, razpravlja avtor v uvodu pesniške zbirke dalje. »Po dolgi, žalostni in mučni otroški letih, ki so jih Slovani preživeli pod mongolsko surovostjo in izpodkapavalom bizantinizmom, med nasiljem islama in podkupljivim latinsko-germanskim negovanjem, so se zdramili narodi. Njihova mladost je sicer še neodločna. Posnema druge narode, ozira se včasih še vedno nazaj, premišljuje prestale nevarnosti in tisoletno nirvano, iz katere se je komaj prebudila. Toda s pomočjo romantizma bo skoro premagala vse zapreke in se postavila na lastne noge«.

Avtor poudarja dalje veliko zanimanje Italije za sokolske narode in pravi:

»Značaj teh skrivnostnih narodov bo za nas zmerom mogočna privlačnost, čeprav se nam bo včasih zdel nerazumljiv. Treba ga je gledati z ljubeznijo, da ga ne bomo po krivici obrekovali. In s poznejo, da bomo razumeli njegovo globino in čistost. Na Slovanih leže stoletja sužnosti in žalosti, njih obstanek je neprestana borba s prirodo. Toplota njih življenja ne prihaja od sonca temveč od srca. Močni so, spoznavajo svojo moč in jo znajo ceniti, ker so namenjeni za tisto velikost, ki so jo imeli nekdanj Romani in ki jo imajo sedaj Germani.

Napačno je imenje, da so Slovani še

na pol barbari. Nasprotno, podobni so Američanom, ki bodo kmalu na tisti stopnji kakor stari svet. Ni je tako predrzne misli, da ne bi našla odmeva po slovanski zemlji, kjer ljudje snivajo drugače kakor z odprtimi očmi. In ni je znatosti, ki bi ne imela med Slovani častilcev, celo apostolov«.

»Žal da je res, poučuje avtor rojake dalje, da so Slovani podobni tistemu bolniku, ki ne najde miru na mehki pernici, nego izdaja svojo bolezen na dvoboju. Tako straše same sebe in vso Evropo. Na drugi strani je spet res, da so vprav narodne vročice znak močne življenjske sile. Kakor prihaja na severu po dolgem času in temni zimi smehljajoča se, topla pomlad, prav tako se bo začela za Slovanse po stisnjenosti stiskah in zatiranju nova zgodovina. Italijani, skušajmo jih spoznavati, da jih bomo ljubili. Mi, ki smo kakor oni sovražili in trpeli prej ne-

gno smo svojo domovino osvobodili. Na njih zastavi je zapisano: Naprej! Naprej torej, naprej ponavljamo z našim velikim pesnikom R. Rapisardom, naprej neuzgane plem: Večalam se smejejo junaske device in v grobeh snivajo mučeniki. — Glej jih, kako vstajajo k novi slavi. Tvoje so, junaske plem, krasne nade tvoja je divja podjetnost in smelost za delo, tvoje je nenkrotljivo hrepenenje za visokim idealom!...

n Rekordni obisk našega Primorja. Za velikonočne praznike je obiskalo Dalmacijo več tisoč naših in tujih turistov. Zelo dobro so bili obiskani zlasti primorski otoki. Vsi vlaki so imeli dvojne garniture, bilo pa je tudi več posebnih vlakov, ki so bili prenatrpani z izletniki.

n Trideset dijakov izključenih. Profesorski zbor gimnazije v Čacku je izključil 30 dijakov in dijakin. Izključeno dijaštvo je ob prihli pogreba nekoga svojega tovariša govorilo več kakor bi smelo ter navesilo na venci napisle, ki jih ne bi smelo. Po mestu je zavalavalo veliko zanimanje glede nenadne izključitve ob koncu šolskega leta.

MALI OGLASI

CENE MALIH OGLASOV: V malih oglasih stane vsake beseda 50 nar; najmanjša ceno plačilo za to oglasje je din 5.—. Brezplačno oglasje in izpolnjenost oglasja do 1.— so besede. Najmanjši znesek za to oglasje je din 10.—. Dodelo diskant besede se računalo dvojn. Oglasni davki so se enkratno oblačijo z dne 2.—. Znesek za malo oglasje se plačilo takoj pri naročitvi oglasja, za to se vpostavi v območje v naročilo ali se po očitni očitnosti na ščevni račun št. 11.409. Za vse ogleme odgovore glede malih oglasov se mora obrtiti znanst. s 5 din.

Razno

SKROPILNICE

za skropljenje sadnega drevja, vseh vrst Holderjeve, Nechville, Jessernig itd. ter razna sredstva za pokončavanje sadnih škodljivcev nabavite pri Kmetijski družbi, Maribor, Meljska c. 12. 3202-1

MODELI ZA BARVANJE se iščejo. Predstaviti se pri brivcu Marešu, Gosposka ul. 15. 3212-1

UKRADENE SADIKE Ne kupujte sadike od krošnjarijev. Ki jih kradlo. Kupce bomo sodniski zasledovali. Na gradbo dobi, kdor dožene tat. Dolinsek, Kamnica pri Mariboru. 3216-1

GOSTILNO oddam v najem podietni osebi. Ponudbe pod »Stalene«. 3218-1

Posest

HIŠA

enodružinska, zelo okusna, z vrtno za din 10.000 gotovine, ostanek pa v obrokih. Vpraša se Zg. Radvanje, Hostejeva 1, trgovina. 3215-2

KUPIM HIŠO

poleg mešne mele v vrednosti do 45.000. Plačam gotovino. Naslov v upravi. 3222-2

Prodam

Prodam vso OPREMO ZA KUHINJO in spalnico, din 1400. Dam tudi posamezne kose. Rože, mlzar, Kofski, Aleksandrova 21. 3221-4

Oglašujte!

+++++

V globoki boli naznanjajo podpisani vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je njihov iskreno ljubljene, nepozabni sin, brat, svak, stric, gospod

Sebastijan Wigele

zobni tehnik

v sredo, 12. aprila 1939, ob 5. uri zjutraj v 27. letu starosti nenadoma Bogu vdano preminil.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek, 14. aprila 1939, ob 16.15 uri iz mrtnišnice na Pobrežju.

Sv. maša zadušnica bo v soboto ob 7. uri v mestni stolni cerkvi. Maribor, 14. aprila 1939.

Globoko žalujoči ostali.

Sodišča

Zabukošek obsojen na smrt

PO CELODNEVNI RAZPRAVI JE SENATNI PREDSEDNIK OB POL OSMIH ZVEČER RAZGLASIL SMRTO OBSDBO — ZAGOVORNIK JE PRIJAVIL PRIZIV IN REVIZIJO

Celje, 14. aprila.

O večerašnji dopoldanski razpravi proti zloglasnemu roparskemu morilec Juriju Zabukošku smo že v večerašnji številki obširno poročali. Opolidne je bila razprava do treh popoldne prekinjena.

Vse priče obremenjujejo morilca

Sodišče je zaslišalo 16 prič, ki so vse zelo obremenjevale zločinca. Kdor ga je le poznal, je bil sikal kot zelo lokavega človeka, ki mu je bil denar edini bog, ženska pa sredstvo za dosego denarja. Tak je bil pri nas in tak tudi v tujini, kjer je preživel 28 let.

Zakrajškova zastupljena in zadavljena

Nato je bil zaslišan zdravnik izvedenec dr. Steinfelser, ki je odločno izjavil, da je bila pokojna Zakrajškova zastupljena s ciankaliem in nato zadavljena. Morilec jo je davil z vrvice in z rokami. Šele ko je Zabukošek slišal zdravnikovo izjavo, je priznal, da je uporabil ciankali, odločno pa je zanikal, da bi bil svojo žrtev tudi zadavil.

Morilec preslepi vse žrtvine sorodnike

Zaslišanje pokojniških sorodnikov, njeve sestre, brata in nečakinje, je pokazalo, kako je Zabukošek s svojim kavališkim nastopom a vendar praznim žepom znal preslepi ne samo svojo žrtev, temveč tudi njene sorodnike. Nekateri so se že celo pripravljali na poroko pokojne Zakrajškove. Dajali so ji že razna darila.

Morilec trdi, da vsi lažejo

Ves čas razprave je kazal Zabukošek značaj skrajno zakrknjenega in zločinskega človeka. Kljub temu, da je bilo vsem jasno, da je vsaka njegova izpoved neresnična, je morilec sodniku zdaj pa zdaj glasno in ošorno zatiral, da vsi lažejo, le on da govori resnico. Seveda je ta izjava izzvala vesel smeh v dvorani. Nekli prič je celo velel, da naj ne pozabi, da stoji pred Bogom. Pri tem je pokazal na razpelo pred sodniki.

Dajte mi strupa, da ga pojem

Zelo dramatično je bilo zaslišanje izvedenca za kemijo dr. Jelovska. Ta je pregledal ciankali, ki ga je sodišče zaplenilo. Izjavil je, da je strup sicer že oslabel, vendar pa je še vedno učinkovit. Morilec Zabukošek je zatrjeval, da je isti strup sam že več let zaužival, sicer da bi ne bil več med živimi. Nenadoma pa se je obrnil h kemijskemu inženirju in ga prosil, naj mu da strupa, da ga zaužije. In že je segel po škatici na mizi, ki so mu jo hitro umaknili.

Tajno zaslišanje Sovinceve.

Sodnik je nato odredil, da bo zaslišanje Sovinceve zaradi nekaterih pikantnosti tajno. To zaslišanje je trajalo nad pol ure.

Zakrajškova je imela okoli 30 tisočakov

Sodišče je zaslišalo še nekaj prič glede umorjenkega denarja. Izkazalo se je, da je imela Zakrajškova okoli 30.000 dinarjev gotovine, ki pa je po njenem umoru izgubila.

Smrt na vešilih

Po prečitanih spisih in pismih ter izpovedih prič je predsednik senata ob četrtni na sedem zvečer zaključil dokazovanje. Sledil je govor državnega tožilca dr. Rusa, ki je po stvarnem dokazovanju zahteval smrtno kazen. Krašji govor je imel tudi zagovornik ex off. dr. Orožen, naka se je senat umaknil k posvetovanju. Točno ob pol osmih je ob grobni tišini, ki je vladala v nabito polni sodni dvorani, predsednik dr. Vidovič razglasil sodbo: Jurij Zabukošek je kriv, da je 31. oktobra lani zvečer v Čretu pri Celju ob Vogljarju po zrelom preudarku in iz koristoljublja usmrtil Ivanko Zakrajškovo s tem, da jo je zastupil s ciankaliem in jo nato še zadavil. Zato se morilec obsoja na smrti na vešilih. V dvorani je občinstvo odobravalo razsodbo in pričelo pliskati. Morilec je sodbo mirno sprejel. Zagovornik je prijavil priziv in revizijo, nakar so se poslušalci razšli.